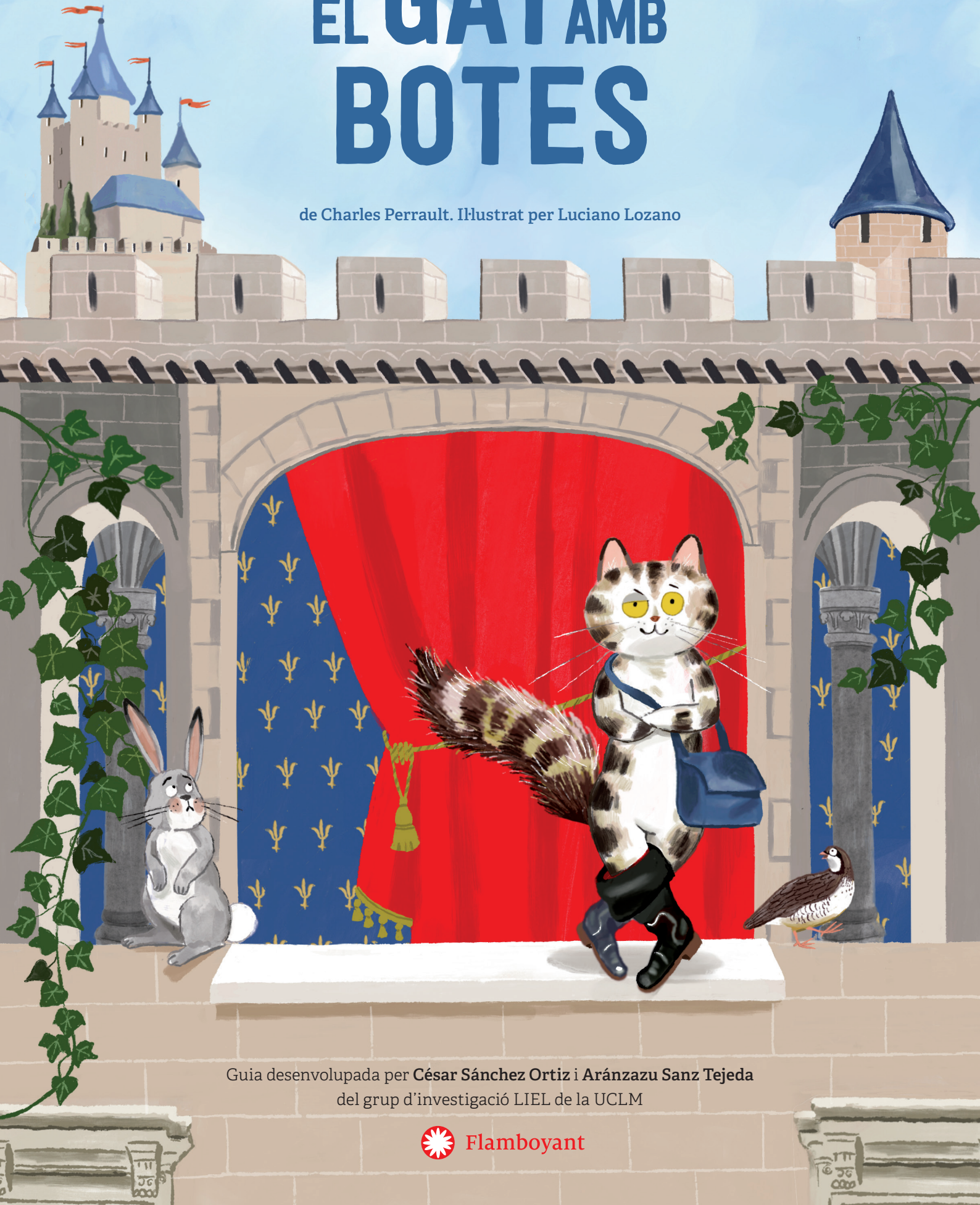

Guia didàctica

EL GAT AMB BOTES

de Charles Perrault. Il·lustrat per Luciano Lozano

Guia desenvolupada per César Sánchez Ortiz i Aránzazu Sanz Tejeda
del grup d'investigació LIEL de la UCLM

Flamboyant

LA IMPORTÀNCIA DE LA LITERATURA POPULAR DE TRADICIÓ ORAL

Tanca els ulls i intenta traçar una línia imaginària del temps que agafi des de l'aparició de l'*Homo sapiens* —la capacitat de comunicació o llenguatge (fa uns cent mil anys), les primeres manifestacions escrites (fa uns set mil anys), la difusió de la impremta a Occident (fa uns sis-cents anys)— fins als nostres dies. Aquest exercici de caràcter lúdic ens pot servir per fer-nos una idea de la importància que té per a la nostra cultura una de les manifestacions literàries menys valorades en l'època contemporània: la literatura popular de tradició oral. Els contes, les rondalles, les llegendes i les cançons dels nostres avantpassats, els poemes i les narracions que han acompanyat l'existència humana des del principi dels temps, adaptant-se a la nostra manera d'entendre la vida i el món que ens envolta. La literatura apareix amb l'oralitat i duu a l'ADN el pensament de les civilitzacions, la seva concepció del món, la seva forma de relacionar-se. És un error menystenir aquests textos, rebutjar-los, analitzar-los amb la lupa de la modernitat, guillotinar-los enarborant banderes actuals, per justes i necessàries que siguin.

Masmorres fosques, olles fumejants, infants abandonats enmig d'un bosc profund, àvies devorades per animals salvatges... no ens haurien de generar més rebuig del que provoquen als més joves de la casa: és a dir, ni mica. Abans de posar el crit al cel, fer soroll amb un tuit o reclamar a la biblioteca, la llibreria o l'escola, hauríem de pensar, d'una banda, que es tracta de literatura, art, ficció, i la crítica hauria d'anar acompanyada d'una formació mínima, una valoració del context en què apareix i es transmet un text, i d'un respecte pel llegat de patrimoni immaterial de valor incalculable. D'altra banda, també convé recordar que estem jutjant, amb els ulls d'adult preocupat, allò de què els infants gaudeixen des de la despreocupació de l'oci, la diversió i l'entreteniment. Ho va dir molt bé Gabriela Wasserziehr: «els somnis i els contes tenen en comú el llenguatge simbòlic, és a dir, en imatges, i necessiten comprensió intuïtiva, no racional, del contingut i del missatge. No queden mai del tot explicats,

deixen sempre la possibilitat de noves interpretacions amb cada nova lectura, la qual cosa contribueix a crear aquest aire màgic, misteriós i atractiu.» Els infants, ho sabem, no pensen com les persones adultes, en el seu pensament es prioritza el que és simbòlic per davant del que és lògic o racional.

Però, a més, la literatura tradicional va molt més enllà de les versions edulcorades de moltes productores cinematogràfiques i altres indústries culturals afins. Per això cal agrair que petites editorials independents publiquin col·leccions, com «Clàssics Flamboyant», que respecten i tracten amb tanta cura aquests meravellosos textos de la tradició oral. Perquè *Hänsel i Gretel* no tracta d'uns pares malvats que abandonen sense escrúpols els seus fills, sinó de la importància de la bondat, la col·laboració, la prudència i la intel·ligència. Perquè també va existir una dona valenta que va salvar un príncep dorment, de qui s'ha parlat ben poc. O perquè la protagonista, pobra i humil, de *La nena que rega l'alfàbrega* va vèncer amb humor i intel·ligència el mateix fill del rei.

Per molts més contes, cuidats i respectats com es mereixen!

Felices —o no tan felices— històries!

Això sí... Felices lectures!

César Sánchez Ortiz

Grup LIEL. Facultat d'Educació de Cuenca

Universitat de Castilla-La Mancha

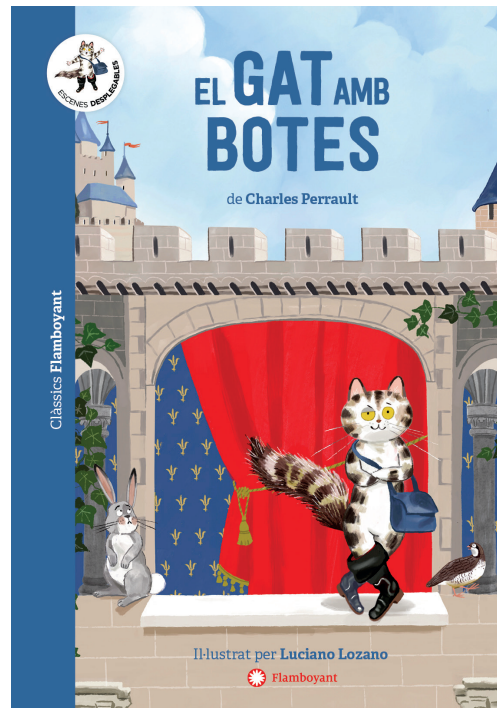
QUÈ EN SABEM? ABANS DE LA LECTURA

Com a primera presa de contacte amb el llibre —i probablement també amb la història— podeu agafar el llibre i aturar-vos a la portada. En la literatura infantil és molt freqüent que la portada contingui una il·lustració en consonància amb l'argument de l'obra. Descriuiu entre tots la il·lustració, enumereu els elements que hi apareixen: un castell, un conill, una perdiu, un gat.

«Qui creieu que és el protagonista?»

«Què té d'especial aquest gat?»

Per estimular la imaginació dels infants podeu fantasiejar amb la possibilitat que un gat camini dret sobre dues potes i, a més a més, calci unes botes.

LLEGIM I MIREM DURANT LA LECTURA

TEXT: Pots proposar als infants que fullegin el llibre i llegeixin en silenci els textos amb lletra de pal i les paraules clau. A continuació, hauran de llegir els mateixos textos en veu alta i per torns. Acompanya'ls en tot moment durant el procés de lectura, corregint els possibles errors de pronunciació i/o d'articulació de sons de la cadena parlada.

IL·LUSTRACIONS: Proposa la lectura dels mateixos textos, però aquesta vegada aturant-vos en les il·lustracions. Pregunteu si els ajuden a comprendre millor l'obra.

A continuació, feu l'exercici invers: si només es fixessin en les il·lustracions i no en el text, què els sembla que passaria a la història?

COMPARTIM

DESPRÉS DE LA LECTURA

Reparteix als infants unes targetes grans amb les il·lustracions del llibre. Entre tots les hauran d'ordenar cronològicament segons apareixen a l'obra i comentar el que passa a cada escena.

Et proposem, també, la realització de les activitats següents:

● Imagina l'aventura

Edat: Primers lectors.

Materials: Transparència / làmina d'acetat. Telèfon mòbil o càmera de fotos (que utilitzarà la persona medidora).

Objectius: Desenvolupar el sentit creatiu. Treballar la psicomotricitat. Cooperar i treballar en equip.

Durada: 45 minuts.

Desenvolupament: Proposa als infants que, individualment, dibuixin el gat amb botes en una làmina transparent. Quan tothom hagi acabat, podeu sortir a l'exterior i fer fotos de les làmines en diferents escenes.

Poseu en comú totes les imatges i, entre tots, inventeu-vos una nova aventura.

● Vuit claus

Edat: Primers lectors.

Materials: Sopa de lletres / pissarra.

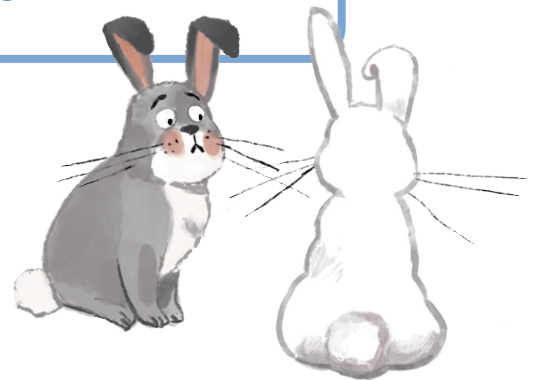
Objectius: Estimular la memòria visual. Potenciar la capacitat lingüística.

Durada: 15 minuts.

Desenvolupament: Escriu a la pissarra vuit de les paraules clau del llibre. Al cap d'un parell de minuts esborra-les. Reparteix una sopa de lletres a cada infant i que hi busquin les paraules.

E	H	P	L	L	E	D	X	R	D	C
M	A	R	Q	U	E	S	Q	C	O	U
O	E	P	P	R	I	N	C	E	S	J
G	V	K	C	O	N	I	L	L	A	A
E	H	I	V	R	E	H	J	J	B	C
O	U	O	G	R	E	P	L	Q	A	O
R	E	I	M	O	L	I	S	E	C	T
J	L	E	A	J	S	Y	H	L	L	R
X	I	K	L	B	O	T	E	S	X	I
P	F	T	R	A	M	P	A	I	L	P
A	M	E	B	B	I	V	Q	T	P	I

BOTES · CONILL · MARQUÈS · MOLÍ
OGRE · PRINCESA · REI · TRAMPA

QUÈ EN SABEM?

ABANS DE LA LECTURA

Aprofita les nombroses versions i adaptacions en diversos formats que existeixen d'aquest clàssic de la literatura infantil per temptejar el coneixement que tenen els infants sobre el personatge i sobre la història.

Dirigeix la sessió amb preguntes com: «**Heu sentit a parlar del gat amb botes?**» «**Com és la versió que coneixes?**» «**Coneixes més d'una versió del conte?**» «**Has vist alguna pel·lícula protagonitzada per aquest personatge?**»

Pots explicar als infants que *El gat amb botes* és un conte que ve de la tradició oral i que va recopilar Charles Perrault. N'existeixen nombroses versions i adaptacions. Per despertar la curiositat, afegeix que en algun moment de la història recent d'Espanya i altres països, la censura es va encarregar d'eliminar o canviar algunes parts per la dubtosa moralitat del conte.

LLEGIM I MIREM DURANT LA LECTURA

Com indiquen els paratextos de la contracoberta del llibre, el text original de Perrault de 1697 està concebut per a la lectura en veu alta. Proposa la lectura per torns i en veu alta del text íntegre de l'obra.

En acabar, feu una pluja d'idees per veure què han entès o com haurien actuat en cas de ser els protagonistes.

COMPARTIM

DESPRÉS DE LA LECTURA

El llibre posa de manifest la perspicàcia i astúcia d'un gat humanitzat que aconsegueix prosperar en la vida a costa d'enganyos i amenaces.

Llegiu les lliçons morals del final del llibre. Comenteu-les i feu un petit debat.

Per gran que sigui l'avantatge
de gaudir del ric heretatge
que els pares deixen als fills,
a la gent jove, habitualment,
l'esforç i el bon capteniment
els valen més que els béns adquirits.

Si el fill d'un moliner, amb tanta prestesa,
es guanya el cor d'una princesa,
i d'ella es fa mirar amb ulls adorables,
vol dir que la roba, la cara i la juvenesa
no són mitjans menyspreables.

Et proposem, també, la realització de
les activitats següents:

● Versos voladors

Edat: A partir de 8 anys.

Materials: Paper en blanc i llapis.

Objectius: Augmentar el vocabulari. Estimular el desenvolupament del llenguatge. Estimular la imaginació.

Durada: 20 minuts.

Desenvolupament: Pren els dos primers versos de la lliçó moral i anota'ls en un foli. Tot seguit, dona'l a un dels infants, que s'haurà d'inventar i escriure el vers següent. Després passarà el foli a un altre infant, que hi afegirà un altre vers i passarà el paper a algú altre, i així successivament fins que tothom hagi escrit un vers.

Llegiu en veu alta i comenteu el resultat final tots junts.

● Acròstics

Edat: A partir de 8 anys.

Materials: Llibre, paper en blanc i llapis.

Objectius: Augmentar el vocabulari. Estimular el desenvolupament del llenguatge. Estimular la imaginació.

Durada: 15 minuts.

Desenvolupament: Proposa als infants de fullejar altra vegada el llibre parant atenció en les paraules clau. Després, hauran de seleccionar tres paraules i elaborar acròstics per compartir en veu alta amb la resta de companys i companyes.

